

Oponentský posudek

Joštová, Veronika: *Fenomén kávy v Brazílii a jeho odraz v jazyce*, 2024, s. 60

Bakalářská práce Veroniky Joštové nazvaná *Fenomén kávy v Brazílii a jeho odraz v jazyce* osciluje mezi historiografickým a lexikografickým zaměřením. Dle zadání práce byl plánem popis brazilského fenoménu, tedy pěstování a obchodování plodiny pro tuto zemi více než typickou, jejíž příprava a konzumace má rovněž kulturní přesahy. Plánem dalším byl odraz tohoto fenoménu v jazyce, analyzovaný srovnáním lexika v různých obdobích a kontextech spojených s produkcí, prodejem a konzumací kávy.

Předkládaná práce je rozdělená do tří hlavních kapitol. První kapitola seznamuje s kávovníkem, jeho původem a s druhy pěstovanými na území Brazílie. Podrobně též popisuje metody zpracování zrn a rozdíly mezi jeho nejrozšířenějšími druhy. Druhá kapitola mapuje čtyři období existence brazilského kávovníku. Všechna období, včetně toho stávajícího, jsou pojednaná v dějinném, geografickém a kulturním kontextu. Kapitola rovněž řeší vývoj kávového průmyslu a vývoj v pěstování a zpracování kávy. Kapitola třetí, v rozsahu kolem 12 normostran z celkových 60, se věnuje lexiku. Zkoumá, jak se vyvíjel specifický jazyk v souvislosti s různými typy kávy a způsoby zpracování či přípravy. V úvodní části kapitoly, která je zde charakterizovaná pouze jako „lexikální komentář“ je specifikované sémantické pole analýzy, tedy hodnocení kávy v Brazílii dle specifických kritérií kvality.

Dotazy k obhajobě:

- V resumé práce je uvedeno: „vývoj lexika spojeného s kávou odráží dynamiku brazilského kávového průmyslu, tradiční terminologie a žargon se postupně adaptuje na nové trendy a potřeby trhu, což je patrné zejména ve vzrůstající oblibě výběrové kávy a specializovaných kaváren, které pro popis kávy zákazníkům používají univerzální přístupnou terminologii.“ (s. 58) Poprosila bych autorku práce o definici žargonu a „tradiční terminologie“, stejně jako o srovnání s uvedenou „univerzálně přístupnou terminologií“.
- Proč v práci nejsou použité žádné lingvistické, resp. akademické texty zaměřené na lexikografii či lexikologii s výjimkou několika slovníků? V zadání práce se v předpokládané bibliografii objevil alespoň tento údaj: ČERMÁK, František, BLATNÁ, Renáta. *Manuál lexikografie*. Jinočany : H&H, 1995.
- Proč v poznámkách pod čarou autorka uvádí „poznámka překladatele“ nikoliv „poznámka překladatelky“? Proč je u překladu některých zásadních názvů, například „kruhový diagram, takzvaná *Degustátorova paleta chutí a aromat kávy*“ uvedeno v poznámce pod čarou, že se jedná o volný překlad (zde poznámka pod čarou č. 171)?

Bakalářská práce Veroniky Joštové je dobře a přehledně strukturovaná. Formálním úpravám bych vytkla nestejně používání kurzívy a boldu u zvýrazňování analyzovaných portugalských výrazů, stejně jako jednoduché, resp. dvojité řádkování v poznámkách pod čarou (od poznámky č. 135). U některých tvrzení chybí zdroj, např.: „Dle dostupných zdrojů se systém dále vyvíjel právě v Riu, kde v roce 1860 v přístavu baliči káv (*ensacadores*) třídili kávu do sedmi kategorií sestupně dle kvality.“ (s. 41) Za poměrně problematickou považuji stylistiku některých souvětí, stejně jako používání nečeských vazeb či nesprávného skloňování, a to v poměrně hojném výskytu, např.: „V Brazílii je další možnost, kdy se plody strhávají na zem (*derriça no chão*), ze země by měly být smeteny spadnuté plody z předchozí sklizně, aby neznehodnocovaly tu aktuální, kdysi ale panoval názor, že takové plody jsou nejlepší, ponechání spadlých plodů na zemi ale přitahuje škůdce, například právě drtníka. (s. 15) nebo „Sběrači zejména v minulosti oddělovali zrna, v tomto případě třešně, od plev pomocí sít (*peneira*), proces se nazývá *abanação*.“ (s. 15)

Navzdory několika výtkám předkládaná bakalářská práce splňuje nároky kladené na tento typ akademického výstupu. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji **velmi dobře**.

V Praze, 5. 8. 2024

Mgr. Karolína Válková, Ph.D.